

Aftale mellem miljø- og fødevarerministeren og formanden for Naalakkersuisut om oprydning efter tidligere amerikansk militær tilstedeværelse i Grønland

Indledning

Denne aftale om oprydning efter tidligere amerikansk militær tilstedeværelse i Grønland indgås som opfølgning på hensigtserklæring af 14. juni 2017 mellem statsminister Lars Løkke Rasmussen og formand for Naalakkersuisut Kim Kielsen.

Denne aftale skal danne grundlag for det fælles arbejde, der er omtalt i hensigtserklæringen, om oprydning efter tidligere amerikansk militær tilstedeværelse i Grønland.

Formålet med denne aftale er at fastlægge rammerne for samarbejdet om at udmønte de givne bevillinger mest hensigtsmæssigt, herunder prioritering af lokaliteter og hvad oprydningen omfatter. Endvidere har aftalen til formål at fastlægge, hvordan arbejdet tilrettelægges mest hensigtsmæssigt for parterne.

Aftalen indgås under forudsætning af de bevilgende myndigheders godkendelse og udmøntes som fastlagt af parterne i denne aftale og af de bevilgende myndigheder samt under hensyntagen til relevante aftaler mellem Kongeriget Danmark og andre parter.

Aftalen og dens retningslinjer respekterer den gældende kompetencefordeling mellem Danmark og Grønland, som bl.a. følger af selvstyreloven, og danner ikke præcedens for evt. andre oprydnings- og miljøspørgsmål i Grønland.

Medfører arbejdet i henhold til denne aftale behov for internationale forhandlinger vil disse blive gennemført i henhold til gældende regler og politiske aftaler mellem Danmark og Grønland.

Afgrænsning

Aftalen omfatter lokaliteter i Grønland, hvor der tidligere har været amerikansk militær tilstedeværelse under 2. verdenskrig, i henhold til Forsvarsaftalen fra 1951 med senere ændringer samt i perioden mellem 2. verdenskrig og indgåelsen af forsvarsaftalen i 1951.

Aftalen omfatter lokaliteter, som ikke længere er i brug, og som ikke er overdraget til andre eller omfattet af øvrige aftaler mellem regeringen og Naalakkersuisut.

Aftalen omfatter således f.eks. ikke det nuværende forsvarsområde Pituffik (Thule Air Base), Forsvarets nuværende faciliteter i Grønland (aktuelt Arktisk Kommando, Grønved, Mestersvig, Daneborg og Station Nord), samt de tidligere forsvarsområder Kangerlussuaq, Kulusuk, radarstationerne DYE1-4 og Dundas. Den nuværende lufthavn Narsarsuaq er ikke omfattet af denne aftale, men den øvrige del af det tidligere forsvarsområde Narsarsuaq er omfattet.

Som eksempler på områder, som er omfattet af aftalen, kan nævnes Ikkatteq ved Tasiilaq og Marraq ved Nuuk.

For Camp Century er der mellem udenrigsministeren og Naalakkersuisut for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel, Energi og Udenrigsanliggender i februar 2017 aftalt et særskilt undersøgelses- og monitoreringsforløb.

Nærværende aftale ændrer ikke ved aftalen mellem regeringen og Naalakkersuisut om Camp Century. Eventuelle fremtidige supplerende aktiviteter relateret til Camp Century er ikke omfattet af denne aftale.

Økonomisk ramme og udmøntning

Regeringen ønsker på Forsvarsministeriets bevilling for perioden 2018 – 2023 årligt at afsætte 30 mio. kr. (2018-priser) til brug for oprydningen i henhold til denne aftale. Den seksårige periode kan om nødvendigt søges forlænget.

Prioritering og oprydning skal ske på en måde, der sikrer mest hensigtsmæssig og omkostningseffektiv oprydning på hver enkelt lokalitet. Aktivitetens igangsætning skal ske under hensyn til den økonomiske ramme, der til enhver tid er til rådighed.

Bevillingen dækker udgifter til oprydningstiltag, som gennemføres i henhold til denne aftale, samt udgifter til bygherre- og rådgiveropgaver.

Bevillingsprofilen for de enkelte år vil i nødvendigt omfang og på baggrund af en konkret vurdering kunne justeres.

Udgifter i henhold til denne aftale afholdes af den danske stat.

Udgifter forbundet med grønlandske og danske myndigheders deltagelse i arbejdet afholdes af de respektive myndigheder, herunder administrative udgifter, rejseudgifter mv.

Organisering og opgaver

Der nedsættes en fælles styregruppe med relevant repræsentation fra regeringen og Naalakkersuisut. Miljø- og Fødevarerministeriet samt Departementet for Natur og Miljø er faste medlemmer af gruppen sammen med Forsvarsministeriet, der deltager som den bevillingshavende myndighed. Desuden deltager Departementet for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug og øvrige relevante danske og grønlandske myndigheder efter behov. Styregruppens faste medlemmer vælger et formandskab. Formandskabet kan efter aftale med gruppens faste medlemmer invitere myndigheder og parter, herunder berørte kommuner, til at deltage i styregruppens møder.

Styregruppen er ansvarlig for implementeringen af denne aftale.

Styregruppen træffer sine beslutninger i konsensus mellem Departementet for Natur og Miljø, Miljø- og Fødevarerministeriet/Miljøstyrelsen og den bevillingshavende myndighed Forsvarsministeriet, og styregruppen fungerer som den overordnede beslutningstager. Som overordnet beslutningstager er styregruppen ansvarlig for udmøntningen af de givne bevillinger og ansvarlig for valg af bygherrefunktioner til varetagelse af nærmere definerede udbuds- og driftsfunktioner for ønskede aktiviteter.

Styregruppen skal:

1. Udarbejde en liste over de konkrete lokaliteter, som skal være omfattet af denne aftale. Listen kan senere opdateres, hvis områderne omfattet af Forsvarsaftalen ændres, eller der i øvrigt fremkommer nye oplysninger.
2. Udarbejde en overordnet prioritering af lokaliteterne

3. Beslutte hvilke aktiviteter der skal gennemføres under hensyntagen til ønsket om hurtig og effektiv oprydning. Som en del af oprydningen tages der for de berørte lokaliteter stilling til behovet for vurdering af forurening på lokaliteten og den mulige recipientpåvirkning med henblik på registrering af miljøtilstanden samt vurdering af, om der skal foretages miljøbeskyttende foranstaltninger ud over umiddelbare oprydning- og bortskaffelsesaktiviteter. Om nødvendigt kan styregruppens stillingtagen baseres på ekstern rådgivning fra en eller flere uafhængige videnskabelige miljøinstitutioner.
4. Tage stilling til mulighederne for at anvende grønlandske virksomheder, herunder brug af grønlandsk arbejdskraft, praktikpladser m.m. til gennemførelse af de ønskede aktiviteter.
5. Afklare myndighedsforhold knyttet til de planlagte aktiviteter.
6. Afklare hvem der juridisk skal stå som bygherre, med udgangspunkt i myndighedsforholdene og ansvarsfordelingen mellem grønlandske og danske myndigheder samt under hensyn til ønsket om effektivitet, kapacitet og lokal forankring.
7. Fastlægge relationerne mellem styregruppen og den juridiske bygherre, herunder om aktivitetsbeskrivelse, om sikring af de nødvendige myndighedstilladelser og rapportering til styregruppen. Den valgte bygherre forudsættes at sikre udarbejdelse af udbudsmateriale, varetage nødvendige udbud af projektet, valg af entreprenør og forhandling med entreprenør(er), rådgivere, udarbejdelse af kontrakt m.v. samt kontakt til relevante myndigheder og sikring af de nødvendige myndighedstilladelser for arbejdets udførelse.
8. Udarbejde indstilling til Forsvarsministeriet om bevilling/tilskud til den juridiske bygherre til brug for gennemførelse af de ønskede aktiviteter, herunder bygherreopgaver og rådgivning til udarbejdelse af udbudsmateriale, udbud, aftaleindgåelse, faglige vurderinger, tilsyn og lign.
9. Godkende bygherres endelige udbudsmateriale.
10. Tage stilling til eventuelle behov for opfølgende arbejde for de enkelte aktiviteters vedkommende og udarbejde korresponderende indstilling til Forsvarsministeriet om bevilling/tilskud inden for aftalens rammer.
11. Behandle endelig rapportering om gennemførte aktiviteter.
12. Notere, hvilke myndigheder der har registreret de gennemførte aktiviteter.
13. Aftale en informationsstrategi og aftale hvem der sikrer information til offentligheden om planlagte og igangsatte aktiviteter på grundlag af denne aftale.

Styregruppen kan etablere en eller flere arbejdsgrupper til gennemførelse af sine opgaver.

Styregruppens formandskab kan efter indstilling til og bevilling fra Forsvarsministeriet lave aftale med eksterne parter/konsulenter om bidrag til gennemførelsen af styregruppens opgaver.

Styregruppen kan udarbejde generelle retningslinjer for oprydning eller vælge at foretage vurdering af hver enkel lokalitet.

Styregruppen mødes første gang senest en måned efter aftalens underskrivelse og derefter mindst en gang om året, eller når en af parterne ønsker det. Formandskabet er ansvarlig for mødeindkaldelse. Styregruppen tilrettelægger i øvrigt selv sit arbejde.

Spørgsmål om, hvilke opgaver i styregruppen der skal varetages af de danske og de grønlandske parter, aftales fra sag til sag.

Rapportering og opfølgning.

Styregruppen afrapporterer årligt inden den 1. juni til miljø- og fødevareministeren og formanden for Naalakkersuisut, som har det politiske ansvar for natur- og miljøområdet, om igangsatte og planlagte aktiviteter.

Senest i foråret 2023 evaluerer styregruppen forløbet, organiseringen, de gennemførte og igangsatte aktiviteter samt behovet for evt. at fortsætte arbejdet og tilvejebringe yderligere finansiering. Evalueringen forelægges miljø- og fødevareministeren og formanden for Naalakkersuisut.

Særlige forhold

Hvis der efter arbejdets igangsætning konstateres særlige ikke forventelige forhold som f.eks. fund af farlig ammunition vil sådanne spørgsmål blive behandlet af den relevante myndighed. Hvis nødvendigt vil miljø- og fødevareministeren og formanden for Naalakkersuisut drøfte en sådan situation.

Forholdet til USA i forbindelse med oprydning.

Aktiviteter igangsat i henhold til denne aftale kan rejse spørgsmål om samarbejde med USA på Pituffik (Thule Air Base) om mulig brug af visse anlæg mv. på Pituffik, ligesom der i øvrigt kan vise sig behov for at indhente oplysninger fra amerikansk side til brug for aftalens gennemførelse. I givet fald kontakter Udenrigsministeriet USA herom. Inddragelse af grønlandske myndigheder ved henvendelse i denne sag fra Udenrigsministeriet til USA aftales nærmere mellem Udenrigsministeriet og Departementet for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug.

Offentliggørelse

Denne aftale offentliggøres efter nærmere aftale ved indgåelsen.

Naalakkersuisut orienterer relevante parter i Grønland, herunder de grønlandske kommuner, om denne aftale.

Grønlandske og danske myndigheder, som er involveret i aftalen og oprydningen, er forpligtede til at orientere relevante parter i Grønland om planlagte og igangsatte aktiviteter.

Dato: 11. januar 2018

Formanden for Naalakkersuisut

Miljø- og Fødevareministeren

